

BOEKSTAVEN 2009

WAT JE MOET WETEN

De kijk van de FOV

Sociaal-cultureel volwassenenwerk: motor van verandering

Onder het beleidsdomein Cultuur valt een sector met een enorm divers en kleurrijk palet van verenigingen, bewegingen, Vormingplus-centra en vormingsinstellingen. Samen vormen ze de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk. In de schoot van de sociaal-culturele organisaties komen mensen samen, gaan ze over tot maatschappelijke actie, verrijken ze hun culturele bagage en verruimen ze hun horizons. Het spreekt voor zich dat het sociaal-cultureel volwassenenwerk met zo'n realisaties en ambities een stevige motor van maatschappelijke verandering is. De sector vernieuwt niet alleen de samenleving, maar ook zichzelf. Heel wat pioniers-initiatieven die in het sociaal-cultureel volwassenenwerk ontstaan, verzelfstandigen en groeien soms uit tot specifieke sectoren, zoals de samenlevingsopbouw en de basiseducatie.

Diversiteit troef

125 landelijke en regionale organisaties zorgen samen voor een scala aan activiteiten, acties, vormingen, manifestaties, tentoonstellingen, reizen, publicaties, campagnes en nog veel meer. Het aanbod van de organisaties uit het sociaal-cultureel volwassenenwerk is vrij, maar nooit vrijblijvend: maatschappelijke en sociale doelen zijn onlosmakelijk met het sociaal-cultureel werk verbonden.

Verenigingen brengen met hun lokale netwerken en een armada aan vrijwilligers week na week de meest diverse mensen samen rond de meest uiteenlopende thema's. Met 2,3 miljoen leden, een kwart miljoen vrijwilligers en 9,7 miljoen deelnemers zijn de verenigingen springlevend. Ze tellen samen 15.511 afdelingen. Dat zijn gemiddeld 47 afdelingen per Vlaamse en Brusselse gemeente.

Veel van deze verenigingen zijn vaste waarden in onze samenleving. Dat weerhoudt hen er niet van te vernieuwen en te experimenteren. De thema's, doelgroepen, activiteiten, leden- en vrijwilligerswerking worden heruitgevonden, op maat van tendensen in de samenleving.

Bewegingen ontwikkelen expertise over brandende maatschappelijke thema's en dragen hun mening uit via sensibiliseringscampagnes en maatschappelijke acties. Deze, meestal kleine, maar assertieve organisaties zijn van vitaal belang voor de kwaliteit van onze democratie. Bewegingen genieten, in tegenstelling tot alle andere werksoorten, (nog) geen erkenning van de overheid. Veel organisaties leven daarom in bestaansonzekerheid op het einde van elke vijfjarige beleidsperiode.

Vormingplus-centra bieden hun deelnemers brede en laagdrempelige vorming over allerlei thema's. Ze werken regionaal en trachten hun vormingsaanbod maximaal binnen hun regio te spreiden. Samen met partners coördineren en promoten ze het vormingsaanbod in de regio. Dankzij hun ambitieus takenpakket is er steeds een Vormingplus-activiteit voor iedereen en bij iedereen in de buurt.

Landelijke vormingsinstellingen bieden gespecialiseerde of syndicale vorming aan. Andere vormingsinstellingen werken specifiek voor en met personen met een handicap. De vormingsinstellingen zijn experts in hun vakgebied. Daardoor kan je bij hen terecht voor zowel laagdrempelige als meer diepgaande vorming. Veel vormingsinstellingen kampen met te rigide subsidieregels, waardoor ze een groot deel van hun vormingswerk op eigen kracht moeten financieren. De vormingsinstellingen (inclusief Vormingplus-centra) presteerden in 2008 samen 146.151 uren educatieve activiteiten.

het sociaal-cultureel
volwassenenwerk is
een motor van
maatschappelijke
verandering

maatschappelijke en
sociale doelen zijn
onlosmakelijk met het
sociaal-cultureel werk
verbonden

een kwart miljoen
vrijwilligers
2.3 miljoen leden
10 miljoen deelnemers

bewegingen zijn van vitaal
belang voor de democratie

er is steeds
een Vormingplus-activiteit
voor iedereen en
bij iedereen in de buurt

146.151 uren
educatieve activiteiten

BOEKSTAVEN 2009 WAT JE MOET WETEN

Het sociaal-cultureel volwassenenwerk leeft voor 60% van eigen inkomsten

De uitgaven van de organisaties in de sector worden voor een beperkt gedeelte gecompenseerd door subsidies. Het subsidieaandeel in de inkomsten bedraagt voor de gehele sector 41%. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk is dus met 59% eigen inkomsten zeker geen overgesubsidieerde sector.

Ter vergelijking: in het theater bedragen de eigen inkomsten 29%, in het muziektheater 34% en bij kunstcentra 26%.

De structurele subsidies, die de organisaties ontvangen op basis van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk, zijn goed voor slechts 29% van de inkomsten.

De loonkosten alleen liggen 39% hoger dan de structurele subsidies

De loonkosten van de organisaties bedragen samen 139% van de structurele subsidies uit de toepassing van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Onzekerheid over subsidies

Uit de subsidiecijfers blijkt dat de organisaties uit de sector veel nevenactiviteiten moeten ontwikkelen ter ondersteuning van hun core business, hun decretale opdrachten. De buffers zijn vaak beperkt, zeker bij kleine organisaties. Organisaties doen ook in grote mate aan voorfinanciering, waarbij het vaak onzeker is of ze uiteindelijk alle subsidies ontvangen waar ze recht op hebben. Vooral de indexering van de subsidies is een bron van onzekerheid waarin dringend duidelijkheid geschapen moet worden.

Grote inzet: 1.907 personeelsleden, 224.275 vrijwilligers, 5.185 freelancers

1.907 personeelsleden en een kwart miljoen vrijwilligers zetten samen hun schouders onder het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Daarnaast maken de organisaties gebruik van de diensten van zo'n 5.000 freelancers met een sociaal-culturele opdracht.

Een flexibele, hogeschoolde en vrouwelijke sector

Drie kwart van de personeelsleden is hogeschoolde. Dat is ruim het dubbele van het Vlaamse gemiddelde. Bovendien is 70% van de personeelsleden vrouw.

De sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk biedt een evenwicht tussen arbeid en privéleven: 43% van de personeelsleden werkt deeltijds. In Vlaanderen is dat gemiddeld 30%. Vooral vrouwen tussen 30 en 40 jaar nemen wat vaker gas terug.

Een leeftijdsbewust personeelsbeleid

De gemiddelde leeftijd van de personeelsleden is 41 jaar. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk volgt daarmee de Vlaamse lijn. Leeftijd speelt bovendien geen rol bij aanwervingen. Jaarlijks gaan mensen van alle leeftijden, ook 50-plussers, aan de slag bij organisaties uit de sector.

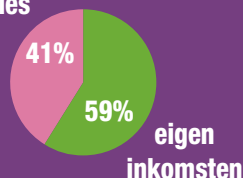
Personeelsleden blijven relatief lang bij dezelfde organisatie

Werknemers werken gemiddeld 8,5 jaar bij dezelfde organisatie. De organisaties uit het sociaal-cultureel volwassenenwerk scoren daarmee lichtjes beter dan Belgische organisaties of bedrijven van vergelijkbare grootte.

Bewegingen zijn een uitzondering

De bewegingen zijn met hun personeelsleden een uitzondering binnen de sector. Zij hebben jongere en hoger geschoolde personeelsleden met een kortere gemiddelde dienstanciënniteit. Ook het gemiddelde subsidiebedrag per organisatie ligt bij de bewegingen veel lager dan bij de andere werksorten: 132.711 euro tegenover gemiddeld 481.999 euro bij de andere werksorten.

subsidies

139% — loonkosten

100% — (loon)subsidies
decreet

**indexering is een bron
van onzekerheid**

**1.907 personeelsleden
224.275 vrijwilligers
5.185 freelancers**

**70% is vrouw
75% is hogeschoolde
43% werkt deeltijds**

**leeftijd speelt geen rol
bij aanwervingen**

**personeelsleden werken
gemiddeld 8,5 jaar
bij dezelfde organisatie**

**bewegingen: de jongste en
hoogst opgeleide werksort**